

บทที่ 4

สรุปข้อเสนอแนะ

4.1 สรุป

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นการศึกษาเกี่ยวกับการผลิตและการตลาดของการเลี้ยงโคขุน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อที่จะวิเคราะห์โครงสร้างการผลิตและโครงสร้างการตลาดของการเลี้ยงโคขุน ตลอดจนศึกษาถึงปัจจัยที่จะทำให้ผู้ผลิตโคขุนได้รับความสำเร็จจากการเลี้ยง การศึกษาได้เลือกจังหวัดเชียงใหม่เป็นตัวอย่างในการศึกษาโดยการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารที่เกี่ยวข้องและได้ออกแบบสอบถามเกษตรกรผู้เลี้ยงโคขุนใน ๓ อบ. พัว้ว จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งเป็นอำเภอที่มีการเลี้ยงโคขุนมากที่สุดในจังหวัดเชียงใหม่ อีกเป็นจำนวน 150 คน

ผลการศึกษาพบว่า การเลี้ยงโคขุนในประเทศไทยนั้น มีการเลี้ยงกันมากที่สุด ได้แก่บริเวณภาคกลาง ซึ่งมีปริมาณร้อยละ 40 รองลงมาคือภาคตะวันออกเฉียงเหนือประมาณร้อยละ 30,ภาคใต้ประมาณร้อยละ 17 และภาคเหนือประมาณร้อยละ 13 ตามลำดับจากสถิติการสำรวจสัตว์ประเภทโคขุน ทั่วประเทศในปี 2537 พบว่า มีการเลี้ยงโคขุนอยู่ทั้งหมด 96,224 ตัว คิดเป็นมูลค่า 148,50 ล้านบาท ถือว่ามีมูลค่าสูงพอสมควรมีสายพันธุ์โคขุนที่นิยมเลี้ยงกันในประเทศ ได้แก่ พันธุ์อเมริกันบรามันท์ ซึ่งมีมากที่สุดรองลงมาพันธุ์อินดูบราซิล ชาว-ลำพูน, ชาโลเรย์และชีบูร์ ตามลำดับ

ส่วนจังหวัดเชียงใหม่ มีชนิดสายพันธุ์โคขุนที่เลี้ยงอยู่เหมือนกัน ในระดับประเทศพันธุ์ที่เลี้ยงมากที่สุดได้แก่พันธุ์อเมริกันบรามันท์ และเลี้ยงน้อยที่สุดคือพันธุ์อินดูบราซิล ซึ่งมีการเลี้ยงอยู่ทั้งหมด 10 อำเภอ อำเภอที่มีการเลี้ยงมากที่สุด คือ อำเภอพัว้ว รองลงมาคือ อำเภอสันทราย และอำเภอทั้งสองดังกล่าวนี้ มีการเลี้ยงทั้งระบบสหกรณ์ และระบบเกษตรกรรายย่อย แตกต่างกันไป โดยใช้พื้นที่ดำเนินการ 4 ไร่ ต่อ 1 ตัว วิธีการเลี้ยงนั้นใช้วิธีการเลี้ยงขุนแบบกักมากที่สุดประมาณร้อยละ 60 รองลงมาเลี้ยงขุนแบบครึ่งกักครึ่งปล่อยประมาณร้อยละ 25 และเลี้ยงขุนแบบปล่อยประมาณร้อยละ 15

การเลี้ยงแบบระบบสหกรณ์ เป็นการเลี้ยงที่เกษตรกรจะต้องเป็นสมาชิกของสหกรณ์ปศุสัตว์ทุกคน เกี่ยวกับพันธุ์สัตว์อาหารสัตว์ การดูแลจากเจ้าหน้าที่และการตลาดสหกรณ์จะเป็นผู้จัดหาให้ โดยมีข้อเงื่อนไขว่าสมาชิกจะต้องนำสัตว์มาขายคืนให้กับสหกรณ์ปศุสัตว์เท่านั้น โดยใช้ระยะเวลาเลี้ยงประมาณ 4 เดือน และจะต้องมีน้ำหนักไม่ต่ำกว่า 350 กิโลกรัมขึ้นไป ส่วนการเลี้ยง

แบบเกษตรกรรายย่อย นั้นเป็นการเลี้ยงแบบทั่วไปแก่มีการดูแลให้อาหารขึ้นอยู่เสมอ ระยะเวลาเท่า ๆ กัน

ต้นทุนการผลิตและรายรับจากการเลี้ยงสัตว์ จะแตกต่างกันไปตามลักษณะสายพันธุ์และพบว่า ต้นทุนการผลิตต่อตัวรุ่นเฉลี่ยตัวละ 11,000 บาท และมีรายรับต่อตัวต่อรุ่นเฉลี่ยตัวละ 13,000 บาท จะมีกำไรสุทธิต่อตัวต่อรุ่น 2,000 บาท

สำหรับโครงสร้างการตลาดนั้น ในประเทศไทยมีการผลิตเพื่อการบริโภคคือ นำส่งโรงงานฆ่าสัตว์ และตลาดนัดโค-กระบือ โดยโคขุน ที่นำเข้าสู่ตลาดนัดโค-กระบือ ถ้ามีสุขภาพสมบูรณ์จะนำไปขายยังโรงงานแปรรูปผลิตภัณฑ์สัตว์ ส่วนที่มีสุขภาพไม่สมบูรณ์จะนำไปขายเข้าโรงงานฆ่าสัตว์อีกครึ่งหนึ่ง และอีกส่วนหนึ่งเป็นการผลิตเพื่อส่งออกต่างประเทศ ซึ่งมีประเทศที่รองรับผลผลิตคือ ประเทศมาเลเซีย และสิงคโปร์

ส่วนในจังหวัดเชียงใหม่ นั้น มีการผลิตเพื่อการบริโภคผลิตเพื่อใช้แรงงานและผลิต เพื่อส่งต่างประเทศ พบว่ามีการผลิตเพื่อบริโภคประมาณร้อยละ 69 ผลิตเพื่อใช้แรงงานประมาณร้อยละ 13 และผลิตเพื่อส่งต่างประเทศประมาณร้อยละ 18

ในตลาดบริโภคของจังหวัดเชียงใหม่ มีทั้งตลาดนัดโค-กระบือ และโรงงานฆ่าสัตว์รวมอยู่ด้วย มีตลาดนัดโค-กระบืออยู่ทั่วทั้งจังหวัด 3 แห่ง, โรงงานฆ่าสัตว์จำนวน 40 แห่ง, และโรงงานแปรรูปผลิตภัณฑ์สัตว์จำนวน 25 แห่ง เพื่อรองรับผลผลิตดังกล่าว ส่วนตลาดในต่างประเทศนั้น ส่วนมากจะเป็นผลผลิตที่ได้จากการเลี้ยงของสมาชิกสหกรณ์ปศุสัตว์เป็นส่วนใหญ่ เพราะมีระบบการเลี้ยงการดูแลที่ดี ซึ่งเป็นเงื่อนไขของการส่งออกของประเทศคู่ค้าที่กำหนดไว้ แต่ราคาผลผลิตที่ได้จะมีราคาสูงกว่า ผลผลิตที่ได้จากการเลี้ยงของเกษตรกรรายย่อย เกี่ยวกับปัจจัยต่าง ๆ ซึ่งมีผลต่อความสำเร็จการเลี้ยงโคขุน ของเกษตรกรอำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่จำนวน 2 กลุ่ม คือกลุ่มเกษตรกรรายย่อยจำนวน 75 ราย และกลุ่มสมาชิกสหกรณ์ปศุสัตว์พร้าวจำนวน 75 ราย รวมจำนวน 150 ราย ตลอดจนเอกสารอันเกี่ยวเนื่องกับการดำเนินงาน การเลี้ยงโคขุน ในจังหวัดเชียงใหม่ สามารถที่จะแสดงผลการศึกษาในครั้งนี้ได้ว่า การที่เกษตรกรจะประสบผลสำเร็จในการเลี้ยงโคขุนได้นั้นซึ่งอยู่กับองค์ประกอบ 3 อย่างกล่าวคือ องค์ประกอบแรกเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของตัวเกษตรกรอันได้แก่ อายุ การศึกษา, อาชีพก่อนการเลี้ยงและการเข้าเป็นสมาชิกสหกรณ์ปศุสัตว์หรือดำเนินการเองแบบเกษตรกรรายย่อย ซึ่งพบว่าผู้ที่ประสบผลสำเร็จมากที่สุดมีอายุระหว่าง 31-40 ปี มีอยู่ประมาณร้อยละ 40.0 รองลงมาคืออายุระหว่าง 51-60 ปีขึ้นไป แสดงว่าการเลี้ยงโคขุนจำเป็นต้องใช้คนวัยทำงานที่ศักยภาพและมีประสิทธิภาพสูงอยู่ระหว่าง 31-40 ปี นั่นเอง และสำหรับพื้นฐานการศึกษา พบว่า ระดับพื้นฐานการประถมศึกษาที่มีผลสำเร็จมากที่สุดประมาณ

ร้อยละ 54.29 รองลงมาในระดับมัธยมศึกษา,ปริญญาตรี มีประมาณร้อยละ 1.91 นี่ก็เป็นสิ่งชี้ชัดว่า การศึกษาในระดับที่สูง ๆ ไม่ใช่เป็นเครื่องชี้วัดว่าจะมีผลสำเร็จในการเลี้ยงโคขุนเสมอไป และผู้ที่ไม่ ประสบผลสำเร็จได้แก่ผู้มีพื้นฐาน การศึกษาระดับประถมศึกษาอีกมีประมาณร้อยละ 62.22 นั่นก็ แสดงว่าผู้เลี้ยงโคขุนในท้องที่อำเภอพร้าวส่วนใหญ่ จบการศึกษาระดับประถมศึกษาซึ่งมีถึงร้อยละ ประมาณ 56.67 ของผู้เลี้ยง

ส่วนอาชีพก่อนการเลี้ยงโคขุน พบว่าผู้ที่ทำอาชีพด้านเกษตรมาก่อน จะมีผลสำเร็จในการ เลี้ยงโคขุน มากกว่าผู้ที่ทำอาชีพด้านการค้าและอาชีพรับราชการ ซึ่งมีอยู่ร้อยละประมาณ 59.05 ส่วนข้าราชการมีผลสำเร็จน้อยเพียงร้อยละ 10.48 ทำให้ทราบผู้เลี้ยงโคขุน ที่มีพื้นฐานการเกษตร มาก่อนย่อมมีผลต่อความสำเร็จสูง

องค์ประกอบที่สอง เกี่ยวกับปัจจัยที่เป็นองค์ประกอบภายในอันได้แก่พื้นที่ดำเนินการ,ทุน,วัตถุดิบอาหารสัตว์,พันธุ์สัตว์ และการจ้างแรงงาน ซึ่งพบว่าผู้ที่ประสบผลสำเร็จในการใช้ พื้นที่ดำเนินการ ควรจะมีพื้นที่ตั้งแต่ 5 ไร่ ขึ้นไป ซึ่งจะมีผลสำเร็จประมาณร้อยละ 60.0 รองลงมา คือพื้นที่ต่ำกว่า 5 ไร่ มีผลสำเร็จเพียงประมาณ 24.76 ส่วนการใช้พื้นที่ต่ำกว่า 3 ไร่ ประสบผล สำเร็จน้อยมาก และทุนดำเนินการที่ให้ผลต่อความสำเร็จสูง อยู่ในกลุ่มที่ใช้ทุน 30,000 - 50,000 บาท มีผลสำเร็จประมาณร้อยละ 59.05 และสำเร็จน้อยอยู่ในกลุ่มต่ำกว่า 30,000 แสดงว่าการ เลี้ยงโคขุนจำเป็นจะต้องใช้ทุนดำเนินการพอสมควร ส่วนทุนด้านอาหารสัตว์พบว่ากลุ่มที่ใช้ต้นทุน อาหารสัตว์ ตั้งแต่ 4000-8000 บาท ในการเลี้ยงแต่ละรุ่นประสบผลสำเร็จมากที่สุดประมาณร้อย ละ 48.57 และสำเร็จน้อยที่สุดอยู่ในกลุ่มที่ทุนด้านอาหารมากกว่า 20,000 บาท ต่อรุ่น มีประมาณ ร้อยละ 4.76 เท่านั้นแสดงให้เห็นว่า กลุ่มที่ใช้ทุนน้อย อาจสามารถหาแหล่งวัตถุดิบอาหารได้มาก กว่าและประหยัดทุนค่าใช้จ่ายด้วย

สำหรับพันธุ์สัตว์นั้น ผู้ที่เลี้ยงพันธุ์ผสมจะมีผลสำเร็จสูงที่สุดประมาณร้อยละ 57.14 ส่วน พันธุ์พื้นเมืองจะมีผลที่ทำให้ไม่ประสบผลสำเร็จประมาณร้อยละ 86.67 และพันธุ์ลูกผสมที่ให้ผล สำเร็จสูงที่สุดมีประมาณร้อยละ 51.24 และพันธุ์ขาวลำพูนมีส่วนไม่ประสบผลสำเร็จมากที่สุด ประมาณร้อยละ 11.44 และการจ้างงานนั้นมีส่วนทำให้ไม่ประสบความสำเร็จสูง ฉะนั้นการเลี้ยงโค ขุนในระยะสั้น 3-4 เดือน ไม่ควรมีการจ้างงานเข้ามาเกี่ยวข้อง เพราะจะทำให้เสียค่าใช้จ่ายสูง ยกเว้น เลี้ยงตั้งแต่ 10 ตัว ขึ้นไปส่วนผู้ที่ไม่จ้างแรงงาน มีผลสำเร็จสูงประมาณร้อยละ 97.14 สำหรับการให้อาหารชั้น หากใช้ต่ำกว่า 2.5 กิโลกรัม ต่อตัวต่อวันมีผลสำเร็จน้อย ควรให้อาหารชั้น ตั้งแต่ 2.5 กิโลกรัมขึ้นไป ในการเลี้ยงในแต่ละรุ่นจะทำให้เกิดผลสำเร็จสูงประมาณร้อยละ 96.20 ฉะนั้น การเลี้ยงระบบสหกรณ์จึงมีอัตราผลตอบแทน ด้านกำไรสูงกว่าเกษตรกรรายย่อย

องค์ประกอบส่วนที่สาม เกี่ยวกับปัจจัยที่เป็นองค์ประกอบภายนอกอันได้แก่ ตลาดแหล่งทุนดำเนินการ, การดูแลจากเจ้าหน้าที่และภาวะโรคระบาดสัตว์ ทำให้ทราบว่า ตลาดของการเลี้ยงโคขุนของจังหวัดเชียงใหม่มีอยู่ด้วยกัน 2 ตลาด คือตลาดภายในประเทศ และตลาดภายนอกประเทศคือประเทศมาเลเซีย และสิงคโปร์ ผู้ที่ประสบความสำเร็จในการเลี้ยงของเกษตรกรอำเภอพร้าว คือ กลุ่มสมาชิกสหกรณ์ ที่ส่งโคไปขายต่างประเทศมีปริมาณผลสำเร็จประมาณร้อยละ 67.62 มากกว่าเกษตรกรที่นำสัตว์ขายเฉพาะภายในประเทศ ซึ่งมีผลสำเร็จประมาณร้อยละ 32.38 เท่านั้นแสดงว่าตลาดต่างประเทศ ให้ราคาผลผลิตดีกว่า ภายในประเทศนั่นเองแต่มีเงื่อนไขว่าเกษตรกรผู้เลี้ยงจะต้องเป็นสมาชิกสหกรณ์เท่านั้น

ส่วนแหล่งเงินทุน พบว่าผู้ที่กู้มาจากสถาบันการเงินจะประสบความสำเร็จน้อยกว่าผู้ที่ใช้ทุนส่วนตัว ซึ่งมีผลสำเร็จสูงประมาณร้อยละ 51.43 และที่กู้จากสถาบันการเงินมีส่วนไม่ประสบผลสำเร็จมีประมาณร้อยละ 88.89 และใช้เงินกู้จากสถาบันการเงินพอ ๆ กับทุนส่วนตัวในการดำเนินงาน ฉะนั้นการใช้ทุนส่วนตัวจะมีผลสำเร็จสูงกว่าที่กู้มา

สำหรับการดูแลจากเจ้าหน้าที่นั้น ผู้ที่ไม่ได้รับการดูแลเลยจะประสบผลสำเร็จน้อย มีปริมาณร้อยละ 19.05 เท่านั้น แต่ถ้าได้รับการดูแลจากเจ้าหน้าที่จะประสบผลสำเร็จสูงมีปริมาณร้อยละ 80.95 และถ้าได้ผ่านการฝึกอบรมด้านวิชาการมาแล้ว จะประสบผลสำเร็จสูงประมาณร้อยละ 81.91 สรุปแล้วแสดงว่าการเลี้ยงโคขุนแบบระบบสหกรณ์จะให้ผลสำเร็จในการเลี้ยงโคขุนมากกว่าการเลี้ยงแบบรายย่อยนั่นเอง

4.2 ข้อเสนอแนะทางนโยบาย

ก. รัฐบาลควรจะมีการเน้นหนักในการพัฒนาด้านตลาดการเกษตรให้มากยิ่งขึ้นควบคู่ไปกับภาคนอกเกษตรกรรม

ข. ควรจะมีการปรับปรุงพัฒนาโครงสร้างการผลิต และการตลาดในระบบการเลี้ยงโคขุนจากรัฐบาลโดยอุดหนุนงบประมาณช่วยในด้านเงินทุนหมุนเวียนเกี่ยวกับทุนดำเนินการพันธุ์สัตว์, อาหารสัตว์และอื่น ๆ เป็นต้น

ค. มีระบบควบคุมการลักลอบนำสัตว์จากชายแดนจากประเทศพม่าและลาว เข้ามาภายในราชอาณาจักรอย่างเคร่งครัด

ง. ให้การอุดหนุนด้านภาษี เกี่ยวกับการนำเข้าวัตถุดิบด้านอาหารสัตว์เพื่อมิให้ต้นทุนการผลิตโคขุนในประเทศ มีค่าใช้จ่ายสูงเกินไป ในการลดภาษีการนำเข้าวัตถุดิบอาหารสัตว์บางประเภท เป็นต้น

จ. พัฒนาระบบการตลาดของโคขุน ทั้งในประเทศและนอกประเทศให้มีอัตราการรองรับผลผลิตมากขึ้น และประกันราคามาตรฐานของเกรดเนื้อโคขุนที่ผลิตได้ ให้คุ้มค่าต่อการลงทุนของผู้ผลิตเป็นต้น

4.3 ข้อเสนอแนะทางการศึกษา

จากการศึกษาโครงสร้างการผลิต และการตลาดของโคขุนในจังหวัดเชียงใหม่ กรณีศึกษาที่อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่ นั้น ทำให้รู้ข้อมูลและพฤติกรรมของผู้เลี้ยงโคขุนในจังหวัดเชียงใหม่ เป็นอย่างดี และถ้าจะมีผู้ศึกษาเพิ่มเติมในโอกาสต่อไป ควรจะศึกษาดังต่อไปนี้

1. อัตราดอกเบี้ยต่อการลงทุนการเลี้ยงโคขุน โดยแยกการพิจารณาจากการเลี้ยงโคเนื้อ
2. ทิศทางการตลาดโคขุนที่จะแปรผันไปตามมาตรฐานคุณภาพของเนื้อสัตว์และพฤติกรรมของผู้บริโภค